

BAVNEN



Aaby Kirke set fra syd.

Meddelelser fra Lokalhistorisk Forening for Aaby Sogn
30. årgang 2017

”Bavnen”

Meddelelser fra Lokalhistorisk Forening for Aaby Sogn

30. årgang 2017
ISSN 0906-0227

Dagsorden for ordinær generalforsamling i Aabybro Efterskoles afdeling på Kærvej **mandag den 20. marts 2017, kl. 19:30.**

- 1) Valg af dirigent og stemmetællere
- 2) Beretning
- 3) Regnskab
- 4) Indkomne forslag
- 5) Valg til bestyrelse
Marie Albrektsen
Egon Christensen
Kirsten Nørgaard
Nina Prebensen
- 6) Valg af suppleanter
- 7) Valg af to revisorer
- 8) Kontingent
- 9) Eventuelt



Efter generalforsamlingen: Gymnastikforeningsformand **Inger Kristensen** fra Pandrup - datter af Aaby-Biersted Kommunes tidligere borgmester Aage Nielsen, vil komme og fortælle om sit store, frivillige arbejde med gymnastik og foreningslivet knyttet hertil. Inger Kristensen modtog sidste år prisen "Fantastiske Frivillige 2016" valgt blandt 500 nominerede.

Foreningens formål er:

- At fremme og styrke den almene interesse for Aaby Sogns historie samt drive et arkiv
- At indsamle, registrere og bevare arkivalier, billeder og lydoptagelser, trykt materiale og andre data med tilknytning til Aaby Sogn, dets beboere, foreninger, virksomheder og institutioner i fortid og nutid
- At stille det indsamlede materiale til rådighed for offentligheden efter gældende regler for tilgængelighed

Så før du smider dine gamle ting, dokumenter eller billeder i papirkurven, det vil sige dåbsattester, ejendoms papirer, regnskaber, dagbøger, protokoller, kærestebreve (de kan båndlægges) eller andre former for papirer, lydbånd, videobånd m.v., så lad arkivet få dem til sortering. Herved kan mange værdifulde oplysninger gemmes for eftertiden.

Åbningstid: Torsdage kl. 14.00 – 17.00
i Efterskolens bygning på Kærvej
i kælderen

**Kontingent 70 kr. for par og 40 kr. for enlige
kan indbetales i åbningstiden
eller til foreningens konto i SparNord
Reg. nr. 9210 konto 0380204312**

Ved elektronisk indbetaling husk at opgive NAVN!

Hvis man ønsker at følge med i hvad, der er af aktiviteter på det lokalhistoriske område, kan man besøge hjemmesiden www.jammerbugthistorie.dk og på kortet på forsiden klikke sig ind på den by og den forening, som man ønsker at vide mere om. Her kan man også se en del billeder på GV-arkiv.

Se i øvrigt også vores billedmateriale på www.arkiv.dk

Dette års udgave af Bavnens er viet til THORVALD PALLESEN
sognepræst ved Aaby Kirke fra 1939 – 1963. Indlægget er forfattet af
Jens Dige, som har lagt et stort arbejde i at samle og bearbejde mate-
riale fra diverse arkiver.

Bestyrelsen TAKKER Jens Dige for indsatsen.

De sidste sider i Bavnens 2017 viser billeder fra foreningens nye lokale i Aabybro Efterskoles bygning på Kærvej. Det stod længe hen i det uvisse, hvor foreningen i fremtiden skulle have til huse, da det kom frem i offentligheden, at biblioteket på Elmevej skulle nedrives. Men med velvillig bistand fra Jammerbugt Kommune er der indgået en aftale mellem Aabybro Efterskole og Jammerbugt Kommune om leje af et kælderlokale i den del af Aabybro Realskole, som efterskolen har overtaget.

Foreningen er naturligvis taknemmelig for kommunens indsats. Foreningen har dog det problem, at det nye lokale er langt mindre end de 3 lokaler, som foreningen rådede over på Elmevej. Det har betydet, at foreningen har måttet foretage en prioritering med hensyn til effekter og større genstande. Der er simpelthen ikke plads til det hele!

Det har været et stort og til tider kompliceret arbejde at flytte både arkiver og museum. Hvordan skal det placeres i det nye lokale, og hvad skal vi gøre med det, som vi ikke kan få plads til? I måneder har bestyrelsen gjort sig overvejelser om både det praktiske og hensigtsmæssige. Foreningen er meget taknemmelig for den assistance, som er ydet - både fra enkeltpersoner, men også fra kommunen, som har bekostet istandsættelse af det nye kælderlokale samt sørget for op-sætning af belysning og installation af internet.

Foreningen vil fortsat holde åbent en eftermiddag om ugen, nu om **torsdagen** - og bestyrelsen håber, at medlemmer og andre interesse-rede fortsat vil finde vej til arkivet og museet.

SOGNEPRÆST THORVALD PALLESEN

1939 – 1963

**- fragmenter om en præstefamilie og familiens virke i
Aaby Præstegård og Sogn – skrevet af Jens Dige på
opfordring fra lokalhistorisk forening**

Jens Dige begynder sit indlæg som følger:

I forsommeren 2016 fik jeg en venlig opfordring fra lokalhistorisk forening om at skrive et indlæg om sognets tidligere præst – Thorvald Pallesen. Det gør jeg gerne - også fordi det er ham, der i sin tid døbte mig og senere konfirmerede mig. Når man tænker over hans embedsperiode i sognet, er der stadigvæk nogle hundrede stykker, der forbinder hans navn og virke i sognet med både deres dåb, konfirmation og vielse, samt måske bedsteforældres og forældres død og begravelse.

Pallesen blev særdeles respekteret og afholdt i embedet, og omfanget af de enkelte beboeres uddannelse, mulighederne for læring og livsvilkår var meget anderledes end i dag.

Ser man på landsbysognene over det ganske land, kan man sige sognet havde sine antenner. Skolelæreren, mejeribestyreren og måske brugsuddeleren kom gennemgående dertil udefra og med hver sin større horisont - præsten rangerede øverst – ja og så kunne der hist og her være en herregård, hvis indvånere stod i forbindelse med ligemænd på tværs af sognegrænserne.

Det hændte at f.eks. en slagter eller købmand blev hjulpet til vejrs af et handelstalent, en anden havde måske en heldig hånd som ejendomshandler, men nedenunder de selvhjulpne skjulte der sig et lagdelt almueproletariat, som med store nuanceforskelle strakte sig fra håndværkere og husmænd til de arbejdsmænd og daglejere, som levede fra hånden og i munden.

De færreste fik mulighed for at få en egentlig uddannelse, og var de så heldige, at det skete, var det endnu færre, der fik mulighed for at læse videre – som vi populært siger. Mange levede dog et langt og godt liv på det, som deres forældre evnede at lære dem.

Præsten i sognet var mange steder noget helt særligt, og det gjaldt i særdeleshed for præsteparret Margrethe og Thorvald Pallesen i Aaby Præstegård – der lå, hvor vi i dag har skovkirkegård.

To store træer, der stod på præstegårdens gårdsplads – ses i dag bevareret på skovkirkegården!

I sommerens løb havde jeg adgang til en præsteprotokol ("kaldsbog") for præsterne i Aaby Sogn. Protokollen var tiltænkt det formål, at præsterne skulle skrive om deres baggrund og deres virke i forskellige situationer – en slags dagbog kan man kalde det. Ikke alt er lige udførligt og læseligt – her udskiller Pallesens notater sig, og læser jeg noget forkert, håber jeg på tilgivelse herfor!

Notaterne gengives her med *kursiv skrift*:

12. juni 1939 kaldedes jeg til sogneprest for Aaby og Vedsted menigheder ved Kongens kaldsbrev af 12. juni 1939. Til min kaldelse var jeg i embedet som residerende capellan i Frederikshavn. Jeg afholdt afskedsprædiken i Frederikshavn 4. søndag efter Trinitatis d. 2. juli ved højmessens og på Hirsholmene, hvor jeg var konstitueret præst ved eftermiddagsgudstjenesterne.

Jeg tilflyttede med min familie Aaby Præstegård den 4. juli, og blev indsat i embedet her 5. søndag efter Trinitatis, 9. juli 1939 ved højmessens kl. 10 af provsten for Kjær Herred, stiftsprovst Horstmann, Aalborg, der talte ud fra Rom. B 1-2 "Guds åndsbetroet" i Aaby Kirke, og i Vedsted Kirke ved eftermiddagsgudstjenesten kl. 2 af provst J. Rubak, Hvetbo-Børghlum Herred, der talte ud fra et ord af dagens tekst, Luk. 5,1 fl. (På dit ord).

Jeg er født den 29. januar 1895 i Gjerå, Dronninglund Sogn, søn af lærer i Aså andenlærerembede Anton Pallesen, tillige gårdejer i Gjerå, hvor han boede, og hustru Johanne Kirstine Jensen. Min fader døde i 1905 som enelærer i Thorup, Dronninglund Sogn, og min mor i 1915 i Gjerå. Jeg blev i juli 1917 dimitteret fra Ranum Statsseminarium med hovedkarakteren ug ?, og virkede som lærer ved Ask Højskole fra 1917-19, ved Haslev Seminarium 1920-22, efter et par vikariater i børneskolen i året 1919-20, i folkeskolen derefter i Mosbjerg sogn fra 1922-27, i hvilket tidsrum jeg samtidig med årskursus i København tog studentereksamen ved universitet fra kursus i Skindergade (Gl. sproglig mg ? 1926), og i Hellum i Midtveds Syssel fra 1927-29, i hvilken tid jeg under et halvt års orlov fra skolen efter flere års hjemmestudium fuldendte det theologiske studium i København 8. juni 1929 med hovedkarakteren Laudabilis til embedseksamen. Filosoficum og Hebraicum var opnået sommeren 1928.

9. november 1929 blev jeg kaldet til sognepræst til Daugbjerg-Mønsted-Smøllerup i Viborg Stift. Jeg blev ordineret i Viborg Domkirke torsdag den 21. november af biskop Johs. Götzsche, der gav mig kollats af, og 3 december indsattes jeg i embedet af provst Brandts, Højslev, Fjends Herred. 2. søndag i advent. (Tekst: Lignelsen om brudejomfruerne, Mathæus Evangeliet).

I Daugbjerg-Mønsted-Smøllerup virkede jeg fra 1929 til 1934, da jeg 16. oktober 1934 kaldedes til residerende capellan i Frederikshavn, indsat 25.11.1934, 26. søndag efter Trinitatis, og konstitueret som sognepræst på Hirsholmene 1934-3,9 hvorfra jeg som før nævnt kaldedes til Aaby-Vedsted 12. juni 1939.

30. oktober 1923 indgik jeg ægteskab i Mosbjerg Kirke med Margrethe Engberg, datter af daværende sognepræst i Mosbjerg Theodor Johan Engberg og hustru Dorthea Bang. Da vi kommer hertil (Aaby) har vi 6 børn,

1. *Jørgen Engberg Pallesen, født i Måstrup skole, Moshbjerg Sogn, 2. april 1925, døbt i Moshbjerg kirke 14.6.1925,*
2. *Frede Johan Engberg Pallesen, født i Gothåb Sogn, Frederiksberg, 23. april 1926, døbt i Sct. Thomaskirken 9.5.1926,*
3. *Axel Engberg Pallesen, født i Hellum skole, 13. juni 1927, døbt i Hellum Kirke 26.06.1927,*
4. *Dorthea Elisabeth Pallesen, født i Hellum skole 23. juli 1928, døbt i Hellum kirke 12.08.1928,*
5. *Ruth Margrethe Pallesen, født i Daughbjerg præstegård, 1. juli 1930, døbt i Daughbjerg kirke 3.8.1930,*
6. *Gunner Kaare Engberg Pallesen, født i Daughbjerg præstegård, 21. januar 1934, døbt i Daughbjerg kirke 25.02.1934*

12. oktober 1961 afsendte jeg til kirkeministeriet en forespørgsel, lille andragende om muligheden for en forhøjelse af min pensionsalder iflg. tjenestemandenslovens § 50 stk. 4 om efterbetaling af pensionsbidrag af et vist omfang under henvisning til fastansat virksomhed i folkeskolen fra 1. juli 1922 til 9. november 1929.

Svar kirkeministeriet 10. august 1962, nr. 2R 135:

I et med Stiftøvrighedens erklæring af 3. november 1961 (j.nr.4-68-61) hertil indsendt andragende har sognepræst for Aaby og Vedsted menigheder Pallesen forespurgt, om den tid, han har været ansat som lærer i folkeskolen, vil kunne medregnes ved fastsættelsen af hans pensionsalder.

Det fremgår af sagen, at sognepræst Pallesen, der er født 29. januar 1895, har været fastansat lærer i folkeskolen fra 1. juli 1922 til 9. november 1929, og at han siden 9. november 1929 har beklædt fast præsteembede i folkekirken.

Således foranlediget skal man efter stedfunden brevveksling med undervisningsministeriet medvirke til efterregulering og videre bekendtgørelse, at ministeriet vil være sindet til sin tid fastsættelse af sognepræst Pallesens pensionsalder at medregne den tid, han har været fastansat som lærer i folkeskolen på vilkår, at sognepræsten til stiftsmidlerne indbetaler det beløb af 620 kr. 70 øre, der er udbetalt ham for erlagte pensionsbidrag ved hans afsked fra skolevæsenet med tillæg af 4 % p.a. for hvert kalenderår, der er udløbet siden fratrædelsen fra skolevæsenet.

Såfremt sognepræst Pallesen herefter måtte ønske den tid, han har været ansat i skolevæsenet medregnet ved fastsættelsen af hans pensionsalder, forventer ministeriet at modtage indbetaling, når det for-
annævnte beløb af 620 kr. 70 øre med rentetillæg for 33 år 819 kr. 39 øre eller i alt 1440 kr. 09 øre til stiftsmidlerne (betalt 31.08.1962).

Afsked

Efter ansøgning af 15.10.1962 har jeg i skrivelse af 06.11.1962 fået bevilget afsked i nåde med pension fra udgangen af marts måned 1963, bevilget af Kongen 06.11.1962.

Maria Bebudelsesdag 31.marts 1963 holdt jeg afskedsgudstjeneste i Aaby kirke kl. 10, og i Vedsted kl. 14.

Vore menigheder holdt to smukke afskedsfester for os: Aaby Sogn på ungdomsskolen 02.04, og Vedsted på Birkelse Hotel 08.04. Jeg og min hustru står for ca. 24 års virke i stor gæld med tak til Gud og mennesker. Den 4. april flyttede vi til Gedsted, hvor vi havde købt hus.

Om de svundne år har vi at sige:

*"Fik føde vi og klæde, gik frit vi ind og ud, har vi haft hjertens glæde,
det alt er fra vor Gud"*

*Vi ønsker Guds velsignelse over vore gamle sogne, og en god gerning
for vor efterfølger.*

Thorvald Pallesen



Utallige er de mindehøjtideligheder, bryllupper, sølvbryllupper og guldbryllupper samt familiefester i øvrigt, som det meget afholdte præstepar - Margrethe og Thorvald Pallesen deltog i i sognet, som her på Aabybro kro i marts 1960

Afskedsinterview i Aalborg Stiftstidende

Jens Bondesen bragte i avisen et interview med Thorvald Pallesen, og her anføres bl.a. Pallesens ord om, at han følte, at menneskets forhold til den åndelige virkelighed var blevet svagere, end den var i forrige slægtled ! Det er blevet vanskeligere at finde den samme lydhørhed overfor evangeliets tale som forhen. Det skyldes sikkert forholdet til begrebet synd er blevet devalueret!

Men jeg tør ikke - trods devalueringen af folks opfattelse af synds-begrebet påstå, at menneskene af den årsag er blevet ringere.

Journalisten vil også vide om præsten selv vil være bange for at dø?

- Det er naturligt, men jeg vil hellere bruge udtrykket beklemt. Jeg har set mange mennesker dø ganske fredeligt. Det afhænger jo af sygdommens art, om hvorvidt man har smerter, men jeg har i hvert fald den opfattelse, at man ikke skal gøre folk bange for døden og er kommet til den overbevisning, at døden sikkert er lettere, end vi mennesker tror !

Afskedsfesten på Aabybro Ungdomsskole

350 af sognets beboere var samlet med præsteparret til afskedsfesten på Aabybro Ungdomsskole. Menighedsrådets formand, førstelærer Carl Abildgaard bød velkommen og hyldede præsteparret for deres evne til at komme i alle hjem. For dem var ingen dør for lav. At de begge var stærkt præget af vendelbosindet med såvel en vis stædighed som lune og humor, havde gjort sit til deres veludførte gerninger som menighedens tjenere på bedste vis. Parrets gerning var lykkedes, som sognepræst A. Poulsen, Biersted udtrykte det.

Der var desuden taler af bl.a. ungdomsskoleforstander A. Truelsen på vegne af skolen og Sønderjysk forening, pastor Nørholm fra Guds Menighed, Marinus Dahl fra arbejdernes bibelkreds, slagtermester Lars Knudsen fra Indre Mission, Holger Jensen fra Ydre mission, graver Peder Justesen, førstelærer L. J. Sørensen, husmand Jens Jensen og Margrethe Ørum.

Afslutning

Personligt husker jeg Pallesen som en mild og venlig mand, der til tider kunne virke en anelse distraet. Derfor er der også enkelte søde historier fra dagliglivet med Pallesen. Vi fik som børn fortalt, at der var tale om en meget velbegavet mand, belæst og fyldt med humor, og han kunne endda forstå latin !

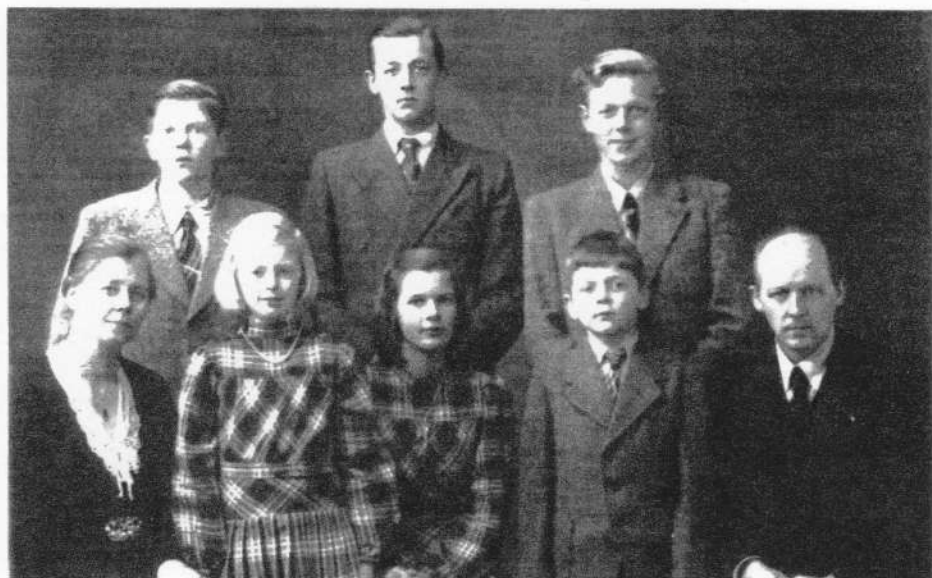
Så kunne det ikke dengang - blive større!

Thorvald Pallesen døde på Dronninglund sygehus den 6. juli 1973, og blev begravet fra Aaby kirke den 10. juli. Margrethe Pallesen flyttede kort efter tilbage til Aabybro til et hus på Kløvervej, hun døde den 27. februar 1983.

Det afholdte præstepar ligger begravet på Aaby Kirkegaard – tæt på den lille sti, som Pallesen kom til at benytte hundrede vis af gange gennem årene – som jeg husker det, var der en låge gennem stendiget mod præstegården – en låge omgivet af syrener !

ÆRET VÆRE DERES MINDE!

Jens Dige



Margrethe og Thorvald Palsen med børn omkring 1940-42
Bagerst fra venstre: Frede, Jørgen, Aksel, Forrest fra venstre: Lis, Ruth, Gunnar



Endnu et hyggeligt "festbillede" af Margrethe og Thorvald Palsen



Konfirmandholdet foråret 1954:

Øverste række fra venstre:

Jørgen Juhl Simonsen, 2. ?, 3. Vagn Knudsen, 4. Viggo Gudiksen, 5. Leif Kjeldgaard, 6. Ove Grøn, 7. Jens Chr. Nielsen, 8. Ole Brændgaard, 9. Frode Berthelsen, 10. Kaj Johansen, 11. Niels J. Mortensen, 12. Kaj Sørensen, 13. Erik Sigsgaard, 14. Verner Jensen, 15. Keld Nielsen.

Anden række fra venstre: 1. Henny Hedegaard, 2. Ingrid Andersen, Søenge, 3. Birthe Welgaard, V. Hjermtislev, 4. Hanne Kronborg, V. Hjermtislev, 5. Inger Lise Danielsen, 6. Karen Dybkjær, 7. Olga Spliid Jensen, 8. Signe Truelsen, 9. Gunnar Dam Jensen, 10. Verne skole, Gjøl, 11. Kjeld Jensen, 12. ?, 13. Erling Christensen, 14. Kaj Borre Nielsen, Birkelse, 15. Poul Olsen.

Tredie række fra venstre:

1. Anne Lise Læbel, 2. Birthe Marie Gregersen, Birkelse, 3. Lissy Nielsen, Jonna Eriksen, 5. Bente Gundersen, 6. Lilly Bjerregaard, 7. Bente Levin Andersen, Birkelse, pastor Pallesen, fru Pallesen 8. Rise Falborg, 9. Birgit Ravn, Gjøl, 10. Gerda Christensen, Birkelse, 11. Mette Bachmann, Gjøl, 12. Tove Roed Jensen, 13. Grethe Hansen, 14. Anne Grethe Andersen

Aaby Sogns Lokalhistoriske Forening er i besiddelse af mange gamle billeder af konfirmandhold, Desværre kniber det med navne på konfirmanderne. Vi har valgt at bringe et ældre af slagsen herunder. Navnene er mangelfulde - måske vil dukke flere navne op.



Konfirmandholdet efteråret 1942, altså i begyndelsen af Th. Pallesens virke i Aaby Sogn:

Bagerste række fra v. 2. Søren Thorndal, resten ukendt.

Midterste række fra venstre: 3. Laura Jepsen, 6. Oda Larsen, resten ukendt.

Forreste række fra venstre: 1. ?, 2. ?, 3. Gerda Larsen, 4. Pastor Pallensen, 5. fru Pallesen, 6. ?, 7. Tove Dalstrup (gift Jensen), 8. Bodil Petersen (gift Andersen) 9. ?, 10. Marie Nielsen.

Hvis der er mulighed for oplysning om flere navne på de "ældre" konfirmander, er disse oplysninger meget velkomne.

På følgende side ses Th. Pallesens **sidste** konfirmandhold i foråret 1963.

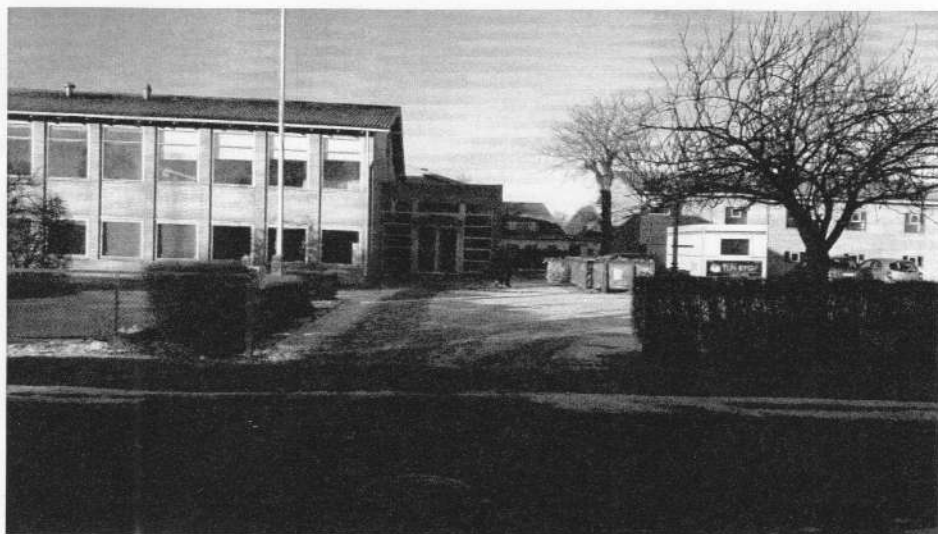


Bagerste række: Jørgen Ejvind Eriksen, Jens Dige, Niels Torstrup, Frits Evald Jensen, Ole Dam Pedersen, Leif Frede Eriksen, Peder Gade, Bent Larsen, Ole Pedersen, Poul Dahl, Thomas Aastrup, Niels Kristian Nielsen, Børge Olsen og Lars Kalsen.
 Midterste række: Kirsten Hejlesen, Karen Jensen, Christian Roland Christiansen, Jørn Søndergaard, Arne Haugaard, Jørn Thomsen, Finn Ove Olsen, Leif Dornhoff Justesen, Allan Jensen, Jan Bruhn Nielsen, Karen Kærsgaard og Mona Gyldenløve.
 Forreste række: Th. Pallesen, Ruth Madsen, Alice Sørensen, Jonna Nielsen, Margit Vad Sørensen, Anne Mette Villadsen, Hanne Nielsen, Britta Nielsen, Hanne Aastrup, Kirsten Simonsen, Birthe Andersen og Birthe Christiansen.

Flytning af arkiv og museum:

Siden slutningen af november 2016 har bestyrelsen med god hjælp fra flere frivillige været i gang med at pakke foreningens mange effekter og arkivalier ned med henblik på flytning til det "nye" lokale på Kærvej. Det har været en stor opgave, som i skrivende stund langt fra er afsluttet. Samtidig med indflytning i det nye lokale er der pågået en renovering af indgangsparti etc. i bygningen. Dette har medført perioder uden adkomst til foreningens lokale, hvilket selvsagt har forlænget processen yderligere.

På følgende sider bringes nogle billeder, som forhåbentlig kan give et indtryk af lokalet og præsentationen af effekter, og bestyrelsen **HÅBER INDERLIGT**, at der fortsat vil være mange, som vil besøge foreningen - nu på **torsdage**, hvor der vil være åbent fra 14-17.

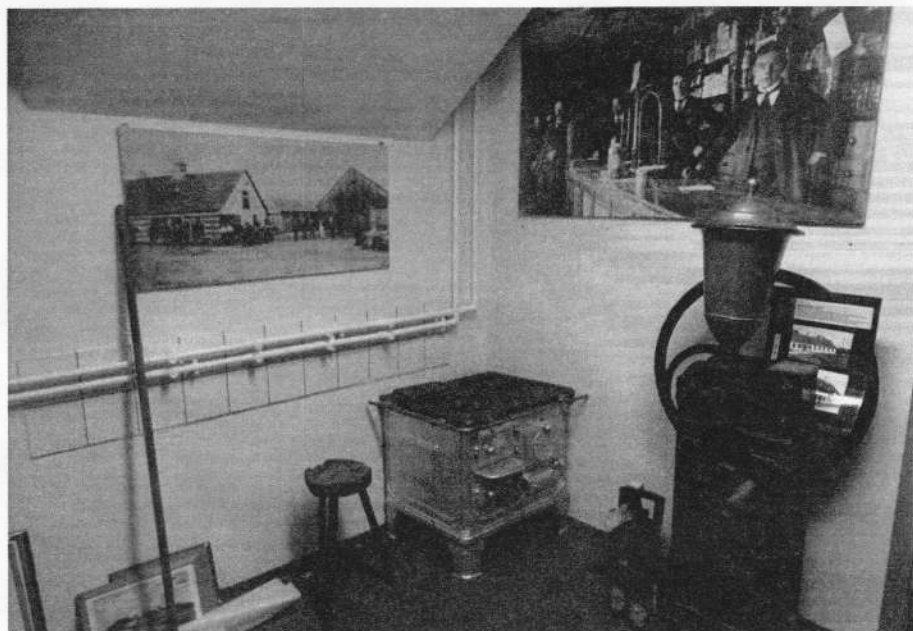


Herover ses Lokalhistorisk Forenings nye domicil i bygningen til venstre - set fra Kærvej - og med byggerod.



Et par "udsnit" fra det nye lokale





Den helt store udfordring i forbindelse med flytningen har været at finde plads til foreningens mange spændende ting og sager. Som det ses af billederne på de foregående sider, er der nu fuld gang i "indretningen".

INDVIELSE AF NYE LOKALER PÅ KÆRVEJ

DEN 1. APRIL KL. 11.00 - 16.00

PÅ GENSYN!!

Nuværende bestyrelse

Formand:

Marie Albrektsen, Tornngaardsvej 37
Tlf. 98 24 12 05

Næstformand:

Svend Andersen, Liljevej 26
Tlf. 42 27 30 11

Kasserer:

Nina Prebensen, Mortensgade 29
Tlf. 98 24 18 11

Sekretær:

Dorthe Vad, Havgårdsvej 22
Tlf. 98 27 90 57

Bestyrelsesmedlem:

Kirsten Nørgaard, Caprifolievej 3
Tlf. 98 24 17 18

Bestyrelsesmedlem:

Egon Christensen, Gl. Landevej 16. Birkelse
Tlf. 48 24 35 81

Bestyrelsesmedlem

Anne Sofie Spliid Klemar
Fasanvej 3B
tlf. 22 35 07 77